

РЕФЕРАТ

Савченко Андрея Викторовича

Брестская церковная уния и её историко-культурные последствия

Ключевые слова: уния, Брестский собор 1596г., василиане, Замойский собор, Полоцкий собор

Цель исследования: определить феномен униатства как уникального примера синтеза западных и восточных традиций и его историко-культурные последствия

Задачи: обозначить предпосылки склонности к унии 1596г. в ВКЛ и в Речи Посполитой (за и против);

выявить основные движущие силы унийного и антиунийного процесса, показать сам процесс расширения унии и её историко-культурное значение;

определить место и роль униатской церкви (XVI – первая треть XIX в.)

Объект исследования: религиозные процессы с показанием культурно-исторических последствий церковной унии для восточных территорий Речи Посполитой

Предмет исследования: процессы формирования и развития униатской церкви и её историко-культурная роль для белорусского и украинского народов

Хронологические рамки исследования: 1596 – 1839 гг.

Основные положения, выносимые на защиту:

1) сам процесс исторического развития ВКЛ и тесное взаимодействие в одном государстве восточной и западной традиций христианства сопровождался синтезом, в результате чего появилась идея союза христианских конфессий.

2) Основными движущими силами по распространению унии были сами руководители униатской церкви и люди из их среды, которые расширяли круг верующих через свой авторитет и апеллированием к королевской власти. После создания ордена василиан распространение унии на церковь и население ускорилось.

3) Достижениями унии за XVI – нач. XVII в. можно считать становление собственного (униатского) книгопечатания. Униатский обряд и церковь, пройдя войны, смогли расширяться на белорусских землях, но неравенство восточного обряда выступала фактом непрестижности его для верхов, которые выбирали латинский обряд, в результате чего этот обряд укоренился в низах (мещане и крестьяне).

За период с 1720 — 1770-ые годы униатская церковь укрепила свои позиции в народе через свою «русскость».

4) Потеря верующих в конце XVIII в. после присоединения земель Речи Посполитой к России, когда с двух миллионов верующих осталось полтора миллиона верующих, привела к расколу внутри церкви, ведь возникла борьба двух течений за самостоятельность через латинизацию, а также за слияние с российским православием. Ликвидация униатского обряда и церкви через проведение Полоцкого собора 1839г. в результате замедлили развитие нации образующих процессов

РЭФЕРАТ

Саўчанкі Андрэя Віктаравіча

Брэсцкая царкоўная ўнія і яе гісторыка-культурныя наступствы

Ключавыя словы: унія, Брэсцкі сабор 1596г., базыльяне, Замойскі сабор, Полацкі сабор

Мэта даследвання: вызначыць феномен уніяцтва як унікальнага прыкладу сінтэзу заходніх і ўсходніх традыцый і яго гісторыка-культурныя наступствы

Задачы: абазначыць асноўныя праекты ўніі (уніі 1596г.) перадпасылкі прыхільнасці да ўніі ў ВКЛ і ў Рэчы Паспалітай (за і супраць) выявіць асноўныя дзеючыя сілы і дасягненні ўніі ў XVII – перш.трэць XIX ст., вызначыць месца і ролю ўніяцкай царквы (XVI – перш.трэць XIX ст.)

Аб’ект даследавання: рэлігійныя працэсы з паказаннем культурна – гістарычных наступстваў уніі для пэўнай тэрыторыі і ў пэўны час

Прадмет даследавання: працэсы фарміравання і развіцця ўніяцкай царквы і яе гісторыка-культурная роля для беларускага і ўкраінскага народаў

Храналагічныя рамкі даследвання: 1596-1839гг.

Палажэнні, якія выносяцца на абарону: 1) Працэс гістарычнага развіцця ВКЛ і цеснае ўзаемадзеянне ў адной дзяржаве ўсходняй і заходняй традыцый хрысціянства суправаджаўся сінтэзам, у выніку чаго з’яўлялася ідэя саюзу хрысціянскіх канфесій. 2) Асноўнымі дзеючымі сіламі па распаўсюджванню ўніі былі самі кіраўнікі ўніяцкай царквы і людзі з іх асяроддзя, якія пашыралі кола вернікаў праз свой аўтатрытэт і апеляваннем да каралеўскай ўлады. Пасля стварэння ордэну базыльянаў распаўсюджванне ўніі на царкву і насельніцтва паскорылася. 3) Дасягненнямі ўніі за XVII – пач. XVIII ст. Можна лічыць паўстанне ўласнага (уніяцкага) кнігадруку. Уніяцкі абрад і царква, прайшоўшы войны, змаглі пашырыцца на беларускіх землях, але няроўнасць усходняга абраду выступала фактам непрыцягальнасці яго для вярхоў, якія абіралі лацінскі абрад, у выніку чаго ўніяцкі абрад укараніўся ў нізах (мяшчане і сяляне). 4) За перыяд 1720 – 1770-ыя гады ўніяцкая царква ўзмацніла свае пазіцыі ў народзе праз “рускасць”. 5) Страта вернікаў ў канцы XVIII ст. пасля далучэння зямель Рэчы Паспалітай да Расіі, калі з двух мільёнаў ўніятаў засталася 1,5 мільёны прывядуць да расколу ўнутры царквы, бо ўзнікла барацьба двух плыняў за самастойнасць, нават праз лацінізацыю, а таксама за зліццё з расійскім праваслаўем. Ліквідацыя ўніяцкай царквы і абраду праз Полацкі сабор у лютым 1839 г. у выніку замарудзілі развіццё нацыятворчых працэсаў.

ABSTRACT
Savchenko Andrew Viktorovich
The Union of Brest and its historical and cultural implications

Keywords: Union, the synod of Brest 1596, The Order of Saint Basil the Great, the synod of Zamość, the synod of Polotsk.

Purpose of the research: to identify the phenomenon of the Ruthenian Uniate Church as a unique example of a synthesis of Western and Eastern traditions and state its historical and cultural implications.

Objectives: to identify the prerequisites for the Union of 1596 in the Crown of the Kingdom of Poland and the Grand Duchy of Lithuania (pros and cons); to identify the major driving force of for- and against the Union establishment processes, to show the development of the union expanding and its historical and cultural significance; determine the place and role of the Ruthenian Uniate Church (16th century - the first third of the 19th century).

Object of the research: religious processes with the indication of the cultural and historical consequences of the church union for the eastern territories of the Polish-Lithuanian Commonwealth.

Subject of the research: the processes of the formation and development of the Ruthenian Uniate Church and its historical and cultural significance for the Belarusian and Ukrainian people.

Chronological scope of the study: from 1596 to 1839.

The main provisions for the defense:

1) The process of the GDL historical development and close interaction between the Eastern and Western Christian traditions within one state were accompanied by the synthesis resulted in the idea of a Christian denominations union.

2) The main driving force for the dissemination of the union were the leaders of the Ruthenian Uniate Church and people in their midst who widened the circle of believers through their authority and making appeals to the Crown. After the creation of the Order of Saint Basil the Great the spread of the Union to the church and the population continued to accelerate.

3) One of the major results of the Union in the 16th – the beginning of the 17th centuries was the formation of the Uniate printing. After the past wars the Ruthenian Uniate Church with its religious rite was able to expand on the Belarusian land (mostly that of the GDL), but the unequal position of the Eastern rite was labeled with its lack of prestige for the upper classes who chose the Latin rite, resulting in the Uniate rite having rooted in the lower classes (namely commoners and peasants). Due to its ‘Russianness’, the Ruthenian Uniate Church strengthened its position among the people during the period from 1720 - 1770s.

4) A significant loss of half a million out of two million believers at the end of the 18th century, after the annexation of the Commonwealth lands to Russia, led to a schism within the Ruthenian Uniate Church into two currents - standing for the preservation of the independence of the church through latinisation on the one hand, and through rapprochement with the Orthodox Church on the other hand. The abolition of the Ruthenian Uniate Church and its rite after the Synod of Polotsk, 1839, slowed the nation-building processes down.